EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.8.2020
COM(2020) 448 final

2020/0213 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega antakse Tšehhile nõukogu määruse (EL) 2020/672 alusel ajutist toetust töötusriski leevendamiseks COVID-19 puhanguga kaasnenud hädaolukorras

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Nõukogu määruses 2020/672 (edaspidi „TERA määrus“) on sätestatud õigusraamistik liidu finantsabi andmiseks liikmesriikidele, kus on COVID-19 puhangu tõttu tõsised majandushäired või suur oht nende tekkeks. TERA määruse alusel antav toetus on mõeldud selleks, et rahastada eelkõige lühendatud tööaja kavasid või muid samalaadseid meetmeid, mille eesmärk on kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid ning seega vähendada töötust ja sissetulekute kaotust, samuti selleks, et rahastada mõnda eelkõige töökohal kohaldatavat tervisemeedet.

Tšehhi taotles 7. augustil 2020 TERA määruse alusel liidu finantsabi. Vastavalt TERA määruse artikli 6 lõikele 2 konsulteeris komisjon Tšehhi ametiasutustega, et veenduda, kas COVID-19 pandeemia tõttu on järsku ja oluliselt suurenenud tegelikud ja kavandatud kulutused, mis on otseselt seotud lühendatud tööaja kavaga „Antivirus“ (koos selle allprogrammidega variant A ja variant B) ning samalaadsete meetmetega, millega hüvitatakse palgavälised tööjõukulud („Antivirus“ variant C) ja toetatakse füüsilisest isikust ettevõtjad. Täpsemalt puudutavad meetmed järgmist:

(a) programmi „Antivirus“ variandid A ja B, mille eesmärk on osaliselt hüvitada nende erasektori tööandjate palgakulud, kes on sunnitud oma majandustegevuse peatama või seda märkimisväärselt vähendama otseselt riigi võetud meetmete tõttu (variant A) või kaudselt pandeemia kahjuliku majandusliku mõju tõttu (variant B) (nt töötajad, kes ei saa töötada reisipiirangute, sisendite nappuse ja/või vähenenud nõudluse tõttu). Variandi A puhul on riigi toetus 80% palgast, kuid mitte rohkem kui 39 000 Tšehhi krooni töötaja kohta kuus. Variandi B puhul on riigi toetus 60% palgast, kuid mitte rohkem kui 29 000 Tšehhi krooni töötaja kohta kuus. Programmiga hõlmatud töötajaid ei saa vallandada ajal, mil tööandja selles osaleb. Meetmeid kohaldatakse 12. märtsist kuni 31. augustini 2020;

(b) programmi „Antivirus“ variant C, millega osaliselt hüvitatakse väikeettevõtjate (kuni 50 töötajat) palgavälised tööjõukulud (nt tööandja tehtavad sotsiaalkindlustusmaksed), kui töötajate töösuhe säilib ja palka makstakse 2020. aasta märtsi lõpu tasemega võrreldes vähemalt 90%. Hüvitise alusena on seatud ülempiiriks 150% Tšehhi keskmisest brutopalgast. Toetust võib anda 2020. aasta juunist augustini (kas osa või kogu perioodi jooksul);

(c) programm „Pětadvacítka“, mille raames antakse 500 Tšehhi krooni suurust igapäevast maksusoodustust igale füüsilisest isikust ettevõtjale, kes on sunnitud riigi võetud kriisimeetmete või rahvatervise ohtude tõttu oma majandustegevuse peatama või seda oluliselt vähendama. Programm on jagatud kaheks soodustusperioodiks: 12. märts – 30. aprill 2020 ja 1. mai – 8. juuni 2020;

(d) toetuse andmise ajal tegevust jätkavate füüsilisest isikust ettevõtjate osaline vabastamine sotsiaal- ja tervisekindlustusmaksete tasumisest. Riik teeb vastava igakuise sissemakse 2020. aasta märtsist augustini ise. Selle maksuvabastuse ülempiir on sätestatud seaduses;

(e) füüsilisest isikust ettevõtjate hooldamistoetus, millega hüvitatakse nende sissetulekukaotus, mis on tingitud vajadusest hoolitseda laste või hooldust vajavate inimeste eest laste- ja sotsiaalhoolekandeasutuste sulgemise tõttu. Toetuse

igapäevane summa on 424 Tšehhi krooni märtsis ja 500 Tšehhi krooni aprillist juunini.

Tšehhi esitas komisjonile asjakohase teabe.

Kättesaadavaid tõendeid arvesse võttes teeb komisjon nõukogule ettepaneku võtta vastu rakendusotsus, millega antakse Tšehhile TERA määruse alusel finantsabi eespool nimetatud meetmete rakendamise toetamiseks.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas nõukogu määrusega 2020/672, mille alusel see on tehtud.

Ettepanek täiendab teist liidu õigusakti, mille alusel toetatakse liikmesriike hädaolukordades, nimelt nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrust (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu Solidaarsusfondi loomise kohta (edaspidi „määrus (EÜ) nr 2012/2002“). 30. märtsil võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/461, millega muudetakse nimetatud õigusakti, laiendades selle kohaldamisala ka ulatuslikele rahvatervise hädaolukordadele ja määrates kindlaks konkreetsed rahastamiskõlblikud meetmed.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek on üks paljudest meetmetest, mis on välja töötatud praegusele COVID-19 pandeemiale reageerimiseks (näiteks koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatus), ning see täiendab muid tööhõivet toetavaid vahendeid, nagu Euroopa Sotsiaalfond ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (EFSI) / InvestEU fond. Praeguse COVID-19 puhangu ajal liikmesriikide toetamiseks laenude võtmist ja andmist käsitlev ettepanek toimib eelkõige teise kaitseliinina, mille kaudu rahastatakse lühendatud tööaja kavasid ja samalaadseid meetmeid, aidates säilitada töökohti ning kaitstes seega töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuks jäämise eest.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on nõukogu määrus 2020/672.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ettepanek on vastus liikmesriigi taotlusele ja sellega näidatakse Euroopa solidaarsust, andes COVID-19 puhangust mõjutatud liikmesriigile ajutiste laenudena liidu finantsabi. Sellise finantsabiga toetatakse teisese kaitsemeetmena ajutiselt avaliku sektori kulutuste suurendamist seoses lühendatud tööaja kavade ja muude samalaadsete meetmetega, et aidata riigil kaitsta töökohti ning seega kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuseriski ja sissetuleku kaotuse eest.

Toetus aitab kriisist mõjutatud inimesi ning leevendab praeguse COVID-19 kriisi otsest ühiskondlikku ja majanduslikku mõju.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas. See ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik ettepaneku eesmärkide saavutamiseks.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kuna ettepanek tuli koostada kiiresti, et nõukogu saaks selle õigel ajal vastu võtta, ei olnud võimalik sidusrühmadega konsulteerida.

- **Mõjuhinnang**

Kuna ettepanek on kiireloomuline, siis mõju ei hinnatud.

4. MÕJU EELARVELE

Komisjonil peaks olema õigus võtta finantsturgudelt laenu, et laenata seda edasi liikmesriigile, kes taotleb finantsabi TERA rahastamisvahendist.

Lisaks liikmesriikide garantiidele hõlmab raamistik muid kaitsemeetmeid, et tagada kava rahaline usaldusväärsus:

- range ja konservatiivne finantsjuhtimine;
- sellise laenuportfelli loomine, mis piirab kontsentratsiooniriski, iga-aastast riskipositsiooni ja ülemäärast riskipositsiooni üksikute liikmesriikide suhtes, tagades samal ajal piisavad vahendid kõige enam abi vajavatele liikmesriikidele, ning
- võla pikendamise võimalused.

2020/0213 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega antakse Tšehhile nõukogu määruse (EL) 2020/672 alusel ajutist toetust töötusriski leevendamiseks COVID-19 puhanguga kaasnenud hädaolukorras

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 19. mai 2020. aasta määrust (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA),[1] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Tšehhi taotles 7. augustil 2020 liidult finantsabi eesmärgiga täiendada riiklikke meetmeid, millega leevendatakse COVID-19 puhangu mõju ja selle sotsiaal-majanduslikke tagajärgi töötajate jaoks.

(2) COVID-19 puhang ja erakorralised meetmed, mida Tšehhi on võtnud puhangu ohjeldamiseks ning selle sotsiaal-majanduslike ja tervisega seotud tagajärgede leevendamiseks, mõjuvad eeldatavasti rängalt riigi rahandusele. Komisjoni 2020. aasta kevadise prognoosi kohaselt oleks Tšehhi valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg 2020. aasta lõpuks eeldatavasti olnud vastavalt 6,7% ja 38,7% sisemajanduse koguproduktist (SKP). Komisjoni 2020. aasta suve vaheprognoosi kohaselt väheneb Tšehhi SKP 2020. aastal 7,8%.

(3) COVID-19 puhang on halvanud olulise osa Tšehhi tööjõust. See on kaasa toonud Tšehhi avaliku sektori kulutuste järsu ja olulise suurenemise seoses lühendatud tööaja kavaga, mida tuntakse programmina „Antivirus“ (koos selle allprogrammidega variant A ja variant B), ning samalaadsete meetmetega, millega hüvitatakse palgaväliseid tööjõukulusid („Antivirus“ variant C) ja toetatakse füüsilisest isikust ettevõtjaid, nagu on kirjeldatud põhjendustes 4–8.

(4) Täpsemalt on valitsuse 31. märtsi 2020. aasta resolutsiooniga nr 353 (muudetud) ja tööhõiveseaduse nr 435/2004 (konsolideeritud) artikliga 120, millele on osutatud Tšehhi 7. augusti 2020. aasta taotluses, kehtestatud programmi „Antivirus“ variandid A ja B. Nende meetmete eesmärk on osaliselt hüvitada nende eraõiguslike tööandjate palgakulud, kes on sunnitud oma majandustegevuse peatama või seda märkimisväärselt vähendama otseselt riigi võetud meetmete tõttu (variant A) või kaudselt pandeemia kahjuliku majandusmõju tõttu (variant B) (nt töötajad ei saa töötada reisipiirangute tõttu). Variandi A puhul on riigi toetus 80% palgast, kuid mitte rohkem kui 39 000 Tšehhi krooni töötaja kohta kuus. Variandi B puhul on riigi toetus 60% palgast, kuid mitte rohkem kui 29 000 Tšehhi krooni töötaja kohta kuus.

[1] ELT L 159, 20.5.2020, lk 1.

Programmiga hõlmatud töötajaid ei saa vallandada ajal, mil tööandja selles osaleb. Meetmeid kohaldatakse 12. märtsist kuni 31. augustini 2020.

(5) Peale selle on riik kehtestanud Tšehhi 7. augusti 2020. aasta taotluses osutatud seaduste nr 300/2020 (konsolideeritud) ja nr 187/2006 (konsolideeritud)[2] alusel programmi „Antivirus“ variandi C. Sellega hüvitatakse osaliselt väikeettevõtjate (kuni 50 töötajat) palgavälised tööjõukulud (nt tööandja makstavad sotsiaalkindlustusmaksed), kui töötajate töösuhe säilib ja palka makstakse 2020. aasta märtsi lõpu tasemega võrreldes vähemalt 90%. Taotletud on ainult 90% meetme kogukuludest, et tagada abi vastavus kuludele, mis on säilitanud tööhõive. Hüvitise alusena on seatud ülempiiriks 150% Tšehhi keskmisest brutopalgast. Toetust võib anda 2020. aasta juunist augustini (kas osa või kogu perioodi jooksul).

(6) Programmiga „Pětadvacítka“, mis kehtestati seadusega nr 159/2020 (konsolideeritud),[3] millele on osutatud Tšehhi 7. augusti 2020. aasta taotluses, antakse 500 Tšehhi krooni suurune igapäevane maksusoodustus igale füüsilisest isikust ettevõtjale, kes on sunnitud riigi võetud kriisimeetmete või rahvatervise ohtude tõttu oma majandustegevuse peatama või seda oluliselt vähendama. Programm on jagatud kaheks soodustusperioodiks: 12. märts – 30. aprill 2020 ja 1. mai – 8. juuni 2020. Maksusoodustus kujutab endast riigi jaoks saamata jäänud tulu, mida võib nõukogu määruse (EL) 2020/672 kohaselt pidada samaväärseks avaliku sektori kulutustega.

(7) Riik on Tšehhi 7. augusti 2020. aasta taotluses osutatud seadustega nr 136/2020 (konsolideeritud) (sotsiaalkindlustus) ja nr 134/2020 (konsolideeritud) (tervisekindlustus) kehtestanud osalise vabastuse sotsiaal- ja tervisekindlustusmaksetest füüsilisest isikust ettevõtjatele, kes jätkavad tegevust toetuse andmise ajal. Riik teeb vastava igakuise sissemakse 2020. aasta märtsist augustini ise. Selle maksuvabastuse ülempiir on sätestatud seaduses.

(8) Tšehhi 7. augusti 2020. aasta taotluses osutatud valitsuse määrustega nr 262 (19.3.2020), nr 311 (26.3.2020), nr 354 (31.3.2020), nr 514 (4.5.2020) ja nr 552 (18.5.2020) ning seaduse nr 218/2000 (konsolideeritud) (eelarve-eeskirjade kohta, mida on muudetud seoses põllumajandus- ja metsandustootmise füüsilisest isikust ettevõtjatega) artiklis 14 ning seaduse nr 47/2002 (konsolideeritud) (VKEde toetamise kohta, mida on muudetud seoses kõigi teiste füüsilisest isikust ettevõtjatega) artikli 3 punktiga h on riik kehtestanud füüsilisest isikust ettevõtjate jaoks hooldamistoetuse. Sellega hüvitatakse nende sissetulekukaotus, mis on tingitud vajadusest hoolitseda laste või hooldust vajavate inimeste eest laste- ja sotsiaalhoolekandeasutuste sulgemise tõttu. Toetuse igapäevane summa on 424 Tšehhi krooni märtsis ja 500 Tšehhi krooni aprillist juunini.

(9) Tšehhi vastab finantsabi taotlemise tingimustele, mis on sätestatud määruse (EL) 2020/672 artiklis 3. Tšehhi on esitanud komisjonile asjakohased tõendid selle kohta, et avaliku sektori tegelikud ja kavandatud kulutused on COVID-19 puhangu sotsiaal-majandusliku mõju leevendamiseks võetud riiklike meetmete tõttu alates 1. veebruarist 2020 suurenenud 2 940 446 745 euro võrra. See on järsk ja oluline kasv, sest uued meetmed hõlmavad märkimisväärset osa Tšehhi ettevõtetest ja tööjõust.

[2] Seadus nr 300/2020 (konsolideeritud), mis käsitleb teatavate tööandjate tehtavatest sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksetest vabastamist seoses erakorraliste meetmetega 2020. aasta epideemia ajal ning millega muudetakse tervisekindlustusseadust nr 187/2006 (konsolideeritud).

[3] Seadus nr 159/2020 (konsolideeritud) SARS CoV-2 koroonaviirusest tingitud kriisimeetmetega seotud hüvitava soodustuse kohta.

Tšehhi kavatseb lisakulud rahastada 940 446 745 euro ulatuses liidu vahenditest ja omavahenditest.

(10) Komisjon on vastavalt määruse (EL) 2020/672 artiklile 6 konsulteerinud Tšehhiga ja veendunud, et avaliku sektori tegelikud ja kavandatud kulutused on järsku ja oluliselt suurenenud otseselt seoses lühendatud tööaja kavade ja samalaadsete meetmetega, millele 7. augusti 2020. aasta taotluses osutati.

(11) Seetõttu tuleks anda finantsabi, et aidata Tšehhil tegeleda COVID-19 puhangust põhjustatud tõsiste majandushäirete sotsiaal-majanduslike tagajärgedega.

(12) Käesolev otsus ei tohiks piirata ühegi sellise menetluse tulemust, mis võidakse algatada seoses siseturu toimimise moonutamisega, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 alusel. See ei vabasta liikmesriike ELi toimimise lepingu artikli 108 kohasest kohustusest teavitada komisjoni võimalikest riigiabi juhtudest.

(13) Tšehhi peaks komisjoni korrapäraselt teavitama kavandatud avaliku sektori kulutuste tegemisest, et komisjon saaks hinnata, millises ulatuses on Tšehhi neid kulutusi teinud.

(14) Finantsabi andmise otsuse tegemisel on võetud arvesse Tšehhi olemasolevaid ja eeldatavaid vajadusi ning määruse (EL) 2020/672 kohaseid finantsabi taotlusi, mille teised liikmesriigid on juba esitanud või kavatsevad esitada, kohaldades sealjuures ka võrdse kohtlemise, solidaarsuse, proportsionaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtteid,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Tšehhi vastab määruse (EL) 2020/672 artiklis 3 sätestatud tingimustele.

Artikkel 2

1. Liit annab Tšehhile laenu kuni 2 000 000 000 eurot. Laenu maksimaalne keskmine tagasimaksetähtaeg on 15 aastat.

2. Käesoleva otsuse alusel antav finantsabi on kättesaadav 18 kuu jooksul alates otsuse jõustumise kuupäevale järgnevast päevast.

3. Komisjon teeb liidu finantsabi Tšehhile kättesaadavaks kuni kaheksa osamaksena. Osamakse võidakse välja maksta ühes või mitmes osas. Esimese osamakse osade tagasimaksetähtaeg võib olla pikem kui lõikes 1 osutatud maksimaalne keskmine tagasimaksetähtaeg. Sellisel juhu määratakse edasiste osade tagasimaksetähtajad kindlaks nii, et pärast kõikide osamaksete väljamaksmist ei ületataks lõikes 1 osutatud maksimaalset keskmist tagasimaksetähtaega.

4. Esimene osamakse tehakse määruse (EL) 2020/672 artikli 8 lõikes 2 sätestatud laenulepingu jõustumisel.

5. Tšehhi tasub iga osamakse eest määruse (EL) 2020/672 artiklis 4 osutatud liidu rahastamiskulud ning kõik sellest rahastamisest tulenevad muud tasud, kulud ja väljaminekud, mis liidul tekivad.

6. Osamaksete suuruse ja väljamaksmise ning osade suuruse otsustab komisjon.

Artikkel 3

1. Tšehhi võib rahastada järgmisi meetmeid:

(a) programm „Antivirus“, mis on sätestatud valitsuse 31. märtsi 2020. aasta resolutsioonis nr 353 ja tööhõivet käsitleva seaduse nr 435/2004 (konsolideeritud) artiklis 120;

(b) programmi „Antivirus“ variant C, mis on sätestatud seaduses nr 300/2020 (konsolideeritud);

(c) programm „Pětadvacítka“, mis on sätestatud seaduses nr 159/2020 (konsolideeritud);

(d) füüsilisest isikust ettevõtjate osaline vabastamine sotsiaal- ja tervisekindlustusmaksetest, nagu on sätestatud seadustes nr 136/2020 (konsolideeritud) (sotsiaalkindlustuse kohta) ja nr 134/2020 (konsolideeritud) (tervisekindlustuse kohta);

(e) füüsilisest isikust ettevõtjate hooldamistoetus, nagu on sätestatud valitsuse määrustes nr 262 (19.3.2020), nr 311 (26.3.2020), nr 354 (31.3.2020), nr 514 (4.5.2020) ja nr 552 (18.5.2020), seaduse nr 218/2000 (konsolideeritud) (eelarve-eeskirjade kohta, mida on muudetud seoses põllumajandus- ja metsandustootmise füüsilisest isikust ettevõtjatega) artiklis 14 ning seaduse nr 47/2002 (konsolideeritud) artikli 3 punktis h (VKEde toetamise kohta, muudetud on muudetud seoses kõigi teiste füüsilisest isikust ettevõtjatega).

Artikkel 4

Tšehhi teavitab komisjoni kavandatud avaliku sektori kulutuste tegemisest hiljemalt [*KUUPÄEV: kuus kuud pärast käesoleva otsuse avaldamise kuupäeva*] ja seejärel iga kuue kuu järel, kuni kavandatud avaliku sektori kulutused on täielikult tehtud.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Tšehhi Vabariigile.

Artikkel 6

Käesolev otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja